

Rozporządzenie zamiast dyrektywy 89/106/EWG

W lutym tego roku decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady przyjęto Rozporządzenie ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i zarazem uchylono dyrektywę Rady 89/106/EWG.

Z dyrektorem Instytutu Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego **Stefanem Góralczykiem** na temat nowych przepisów rozmawia Beata Kopeć.

Infrastruktura: – Dlaczego postanowiono zastąpić dyrektywę Rozporządzeniem?

Stefan Góralczyk: – Istnieją dwa powody tej decyzji. Oficjalny podany jest we wstępie do Rozporządzenia. Chodziło o uproszczenie dyrektywy, zapewnienie odpowiedniej jakości wyrobów budowlanych, ujednoczenie przepisów. Pomimo istnienia dyrektywy kraje członkowskie stosowały dotychczas równoległe swo-

je przepisy krajowe, co utrudniało swobodny przepływ wyrobów na rynku europejskim.

Efektom implementacji dyrektywy do polskich przepisów była ustawa o wyrobach budowlanych, tj. zbiór przepisów dotyczących oceny i dopuszczania wyrobów na rynek. Dyrektywa dopuszczała w uzasadnionych przypadkach stosowanie przepisów krajowych, jak również produkcję wyrobów na indy-

widualne zamówienie, gdzie podstawą oceny były wymagania zawarte w specyfikacji projektowej. Ta druga możliwość stała się powszechna np. w ocenie kruszyw. Wielokrotnie zwracaliśmy uwagę, że właściwie żaden z inwestorów budowlanych nie wymaga stosowania nowych przepisów i znakowania wyrobów znakiem CE. Jak oszacowaliśmy, np. w przypadku kruszyw w 2009 r., oznakowanie znakiem CE utrzymywało się

na poziomie 3%. Większość specyfikacji technicznych i dokumentacji projektowych opierała się na starych wymaganiach normowych norm wycofanych. Rozporządzenie unifikuje i upraszcza przepisy oraz wprowadza obowiązek ich stosowania.

Drugim powodem przyjęcia Rozporządzenia – nieoficjalnym – był silny lobbings europejskich związków przemysłowców, które od dawna zwracały uwagę, że ustanowiony dyrektywą i normami zharmonizowanymi system jest czasochłonny i drogi.

Kiedy w 2007 r. rozpoczęto prace nad Rozporządzeniem, wszystkie państwa informowały o kosztach funkcjonowania systemu w przeliczeniu na tonę wyprodukowanego kruszywa. Elementami składowymi tych kosztów są badania, oceny, wprowadzanie i utrzymywanie Zakładowych Kontroli Produkcji (ZKP), nadzór prowadzony przez jednostkę trzecią. W przypadku Polski jest to poniżej 0,12 zł/t. Nie wydaje się to dużo, ale jeśli ktoś produkuje kilka milionów ton kruszywa, koszty rosną. Dlatego producenci dążyli do zmiany systemu.

Jakie są podstawowe różnice między starym a nowym systemem?

Jest jedna, podstawowa różnica między każdym rozporządzeniem a dyrektywą. Rozporządzenie z chwilą przyjęcia przez Parlament Europejski staje się prawem, w przeciwieństwie do dyrektywy, którą należy wdrożyć do prawodawstwa krajowego. Z zapisu w Rozporządzeniu mówiącym o tym, że metody i wymagania dotyczące obiektów budowlanych oraz przepisy krajowe dotyczące zasadniczych charakterystyk wyrobów budowlanych powinny być zgodne ze zharmonizowanymi specyfikacjami technicznymi, wynika, że w nowym systemie zharmonizowane specyfikacje europejskie, tzn. normy zharmonizowane lub europejski dokument oceny (EDO), stają się właściwie dokumentami obligatoryjnymi.

Warto zaznaczyć, że wartości progowe dla wyrobów budowlanych określone będą również w zharmonizowanych specyfikacjach technicznych. Producent ma obowiązek deklaracji ich właściwości użyt-

kowych, w odniesieniu do zamierzonego zastosowania, w przypadku wprowadzania tych wyrobów do obrotu. Odstępstwa od obowiązku sporządzania deklaracji właściwości użytkowych przez producenta opisano w art. 5 Rozporządzenia i dotyczą one sytuacji, gdy brak jest unijnych lub krajowych przepisów wymagających tejże deklaracji. Mówiąc dokładniej, odstępstwo takie jest możliwe, gdy wyrób budowlany jest produkowany jednostkowo lub na zamówienie, jest produkowany na terenie budowy w celu wbudowania go w dane obiekty budowlane i nie jest przekazywany do obrotu handlowego lub gdy jest produkowany w sposób

Wielokrotnie zwracaliśmy uwagę, że właściwie żaden z inwestorów budowlanych nie wymaga stosowania nowych przepisów i znakowania wyrobów znakiem CE

tradycyjny w nieprzemysłowym procesie produkcyjnym. We wszystkich wymienionych przypadkach zastosowane mogą być przepisy krajowe.

Kolejna zmiana mówi, że CE jest jedynym oznakowaniem wyrobu, pomimo że dopuszcza się inne, dodatkowe oznakowania, potwierdzające jego jakość. Co więcej, sporządzanie dokumentacji technicznej jest obowiązkiem tylko producenta i nie wchodzi w zakres pełnomocnictw udzielanych upoważnionym przedstawicielom lub importerom.

Wraz z Rozporządzeniem znikają również Krajowe Aprobata Techniczne, które zostają zastąpione europejskim dokumentem oceny opracowywanym przez Europejską Organizację Jednostek Oceny Technicznej, na wniosek krajowych JOT. Zgodnie z procedurą opisaną w Rozporządzeniu, EDO przygotowany będzie w przypadkach, gdy wyrób nie jest objęty normą zharmonizowaną, gdy co najmniej dla jednej z zasadniczych charakterystyk wyrobu nie ustanowiono metody i kryteriów oceny lub gdy norma zharmonizowana nie przewiduje żadnej metody oceny tego wyrobu. Dodam jeszcze, że Rozporządzenie wprowadza również procedury uproszczone, takie jak uproszczona dokumentacja techniczna.

To tylko niektóre zmiany pomiędzy dyrektywą i Rozporządzeniem. Inne dotyczą opracowywania europejskiego dokumentu oceny i dokumentu oceny technicznej, kryteriów oceny jednostek notyfikowanych, a także nadzoru rynku.

Proszę przybliżyć, czego dotyczą procedury uproszczone.

Takie procedury zastępują badanie typu w kilku przypadkach: gdy nie zachodzi konieczność wykonywania badań zgodnie z normą zharmonizowaną, gdy wyrób należy do tego samego typu, co inny wyrób produkowany przez innego producenta i już zbadany, w takim przypadku producent może wykorzy-

stać wyniki badań innego producenta (ale tylko za jego zgodą), oraz gdy wyrób składa się z kilku części, które już zostały przebadane.

Rozporządzenie stawia też pewien warunek – gdy omawiany wyrób oceniany jest w systemie 1+ lub 1, weryfikacji opracowanej dokumentacji technicznej dokonuje jednostka notyfikowana. W przypadku mikroprzedsiębiorstwa badania typu wyrobów ocenianych wg systemu oceny 3 i 4 mogą być prowadzone innymi metodami niż normowe, ale trzeba wykazać ich równoważność.

Jeśli wyroby objęte są normą zharmonizowaną i produkowane na jednostkowe zamówienie lub na zlecenie i wbudowywane w jednym określonym obiekcie, możliwe jest sporządzenie dokumentacji technicznej na zgodność tych wyrobów z wymaganiami klienta i, podobnie jak to miało miejsce w poprzednim systemie uproszczonym, gdy wyrób oceniany jest w systemie 1+ lub 1, weryfikacji dokumentacji technicznej dokonuje jednostka notyfikowana.

Co się będzie działo z wyrobami nie objętymi systemem oceny?

Istnieje jeszcze wiele wyrobów budowlanych nie objętych normami zharmonizowanymi. Rozporządzenie sta-

nowi bazę, na której będą się opierać pracujący nad kolejnymi dokumentami zharmonizowanymi. W Polsce wyroby z kamienia naturalnego i kruszywa w całości objęte są normami zharmonizowanymi. Obecnie wprowadzana jest norma dotycząca kontroli dopusz-

przez europejską JOT na wniosek JOT krajowej, jeśli wyrób nie jest objęty normą zharmonizowaną lub co najmniej jedna zasadnicza charakterystyka nie ma metody oceny oraz gdy norma nie przewiduje żadnej metody oceny wyrobu. O konieczności opracowania doku-

temat wyrobów. Taki punkt kontaktowy (ds. produktów) istnieje w Ministerstwie Gospodarki w Departamencie Spraw Europejskich, jednak trudno jest powiedzieć, czy będzie on funkcjonował na podstawie przepisów rozporządzenia w takiej strukturze jak do tej pory.

FOT. BEATA KOZAKOW-KOWALCZYK

czenia kruszyw do obrotu – wstępnych badań typu i kontroli ZKP.

Jakie instytucje zajmą się obsługą systemu?

Niezależnie od istnienia ZKP i jednostek notyfikowanych w każdym kraju powstaną jednostki ds. oceny technicznej, tzw. JOT-y. Ich zadaniem będzie opracowywanie projektów europejskich dokumentów oceny (EDO) oraz wydawanie europejskich ocen technicznych (EOT). Europejski dokument oceny można porównać z dzisiejszą normą zharmonizowaną, natomiast europejską ocenę techniczną z aprobatami technicznymi. EDO będzie opracowywany

mentów zdecyduje Komisja Europejska (KE) po zapoznaniu się z analizą JOT.

W nowym systemie normy zharmonizowane lub europejski dokument oceny stają się dokumentami obligatoryjnymi

KE wprowadza także wymagania dla jednostek notyfikujących wyroby, jednak chodzi tu raczej o jednostki nowo powstające, ponieważ istniejące są co roku poddawane ocenie.

Zakłada się też powstanie punktów kontaktowych udzielających informacji na

W jaki sposób, Pana zdaniem, Rozporządzenie wpłynie na rynek wyrobów budowlanych w Polsce?

W wielu miejscach pozostawia ono państwu członkowskiemu sporo swobody. Rozporządzenie porządkuje wymagania stawiane producentom – będą wiedzieli, co mają produkować i ile ich to będzie kosztowało. Ostatecznie to odbiorca zdecyduje, u kogo chce kupić kruszywo, ale będzie musiał kierować się wymaganiami zawartymi w normach zharmonizowanych lub w innych dokumentach w postaci załączników.

Dziękuję za rozmowę. ■